

Aquarium Holgen

Ingezonden stukken

| De slanke knobbelhoorn en andere buikpotigen

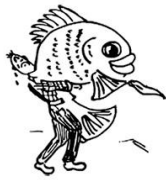
Zolang als ik bezig ben met de aquariumhobby kom ik steeds weer discussies tegen over het thema 'aquariumslakken ja of nee'.

Tegenstanders zijn bang voor vraat aan de aquariumplanten. Bij sommige slakkensoorten lijkt me dit terecht. De gewone appelslak *Ampullaria spec.* en de poelslakken *Lymnaea spec.* zijn verdacht. Ze schijnen niet alleen dood materiaal, algen en restjes voer te nuttigen maar zich ook te vergrijpen aan gezonde aquariumplanten. Dat is niet de bedoeling van het overgrote deel van de aquariumhouders. Om slakken in aquaria te bestrijden zijn er slakkenetende antislakslakken in de handel. Ik vraag me alleen af wat die slakken dan gaan eten als de andere slakken op zijn. Kogelvissen *Tetraodon spec.* worden ook wel genoemd als slakkenverdelgers. Met tanden als nijptangen kraken ze slakken en versnipperen ze wormen, mosselvlees en garnalen.

Zelf heb ik graag slakken in mijn bakken (hé dat rijmt!). Ze ruimen de restjes van overtollig of afgestorven levend voer op, en de slanke knobbelhoorn graaft in de bodem waardoor deze niet een massieve stinkende massa kan gaan worden die dan weer regelmatig moet worden schoongemaakt, wat weer betekent dat de bak een zondagmiddag lang leeg moet en het hele huis erg eng gaat ruiken. Allemaal onnodig werk en ik ben een luie aquariumhouder. Een overschot aan slakken gaat naar mijn schildpadden die wel raad weten met slakken. Gratis en voedszaam.

Posthoornslakken (*Planorbis cornutus*) zijn in het tropisch aquarium meestal oranje-rood en worden nooit zo groot als in het wild, waar ze donkerbruin/zwart zijn. In onverwarmde bakken krijgen deze slakken wel de duistere wildkleur en worden groter dan in tropische bakken, maar nooit het formaat als in de sloot (3,5 cm doorsnede). Zou het zo zijn dat de posthoornslakken in warm water meer zuurstof nodig hebben en daardoor meer hemoglobine (rode bloedkleurstof) aanmaken? Posthoornslakken zijn eierlegend en tweeslachtig. Ze hebben longen en moeten dus regelmatig naar de wateroppervlakte om te ademen. Sommige waterslakken hebben longen, waardoor ze in zuurstofarm water kunnen overleven, anderen hebben kieuwen en sommige slimmeriken hebben allebei.

De puntslak *Melanoides tuberculata*, die ook wel torenslak wordt genoemd en officieel slanke knobbelhoorn schijnt te heten, is een parthenogenetisch levendbarende en gravende kieuwslak. Van deze slak zijn eigenlijk haast alleen vrouwtjes bekend die zich zonder paring kunnen voortplanten met levende jonkies. Overdag zitten ze ingegraven in de bodemgrond, pas in de schemering komen ze tevoorschijn. Je kunt je nog verbazen over hoeveel slakken er in je aquarium aanwezig zijn. Je vraagt je af of de bodemgrond dan niet voor de helft uit slak bestaat. Meestal worden ze maar een paar centimeter lang. De rasptong van de slanke knobbelhoorn zit aan een uitstulpbare slurf, waardoor ze eten uit de kleinste hoekjes en gaatjes weten te halen. Ik maak hiervan gebruik door mijn bril af en toe te laten overnachten in een aquarium. De slakken weten alle kleine spleetjes en kiertjes te bereiken en 's morgens is mijn bril weer als nieuw schoongelikt. Dat scheelt weer poetsen.

Aquarium Holgen

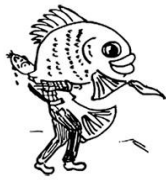
Appelslakken zijn gewilde slakken voor het aquarium. Ze worden zo lekker groot. Alleen laten ze niet allemaal de waterplanten met rust. De Argentijnse reuzenwaterslak (*Pomacea pomacae*?) heeft minder neiging tot vraat aan onze onderwater tuin. Ze kunnen tot vuistgroot worden, maar in aquaria blijven ze meestal kleiner. Ze zijn tweeslachtig (er zijn mannetjes en er zijn vrouwtjes) wat betekent dat je niet voldoende hebt aan twee willekeurige exemplaren bij elkaar. De eieren worden boven de waterlijn afgezet. Leggende vrouwtjes kunnen per ongeluk hierdoor over de rand van het aquarium of door een kier in de lichtkap vallen, kapot breken en zo overlijden. Gewoon uitdrogen in een hoekje van het huis kan ook nog, maar dat ruik je na een paar dagen wel, heus! Een rottende slak van formaat kan je niet missen, hoe verkouden je ook bent.

De levendbarende moerasslak *Vivipara vivipara* is een soort die ik uit de boekjes kende en nog nooit in het echt had gezien, tot ik een paar jaar geleden op een aquariumbeurs een stand met slakken en kreeften zag. Er stond ook een teil met moerasslakken, waarvan ik er tien meenam. Die hebben het maar een paar maanden in mijn onverwarmd subtropisch aquarium volgehouden. Kennelijk toch nog te warm. Het volgende jaar heb ik er weer tien gekocht, die het nu al een paar jaar goed doen in mijn kleine tuinvijver. De moerasslak is een forse slak met een operculum (dekseltje waarmee het huisje kan worden afgesloten als er opdringerige roofdieren voor de deur staan), ademend door kieuwen en levendbarend. Moerasslakken schijnen oud te kunnen worden, tien jaar is geen uitzondering. Ze kunnen tot 5 centimeter in doorsnede worden; Hiermee zijn ze de grootste zoetwaterslakken van Holland.

In mijn bakken heb ik onregelmatig bezoek van kleine slakjes. Ik heb geen idee waar ze vandaan zijn gekomen. Waarschijnlijk meegelift met nieuwe aquariumplanten of vers gevangen watervlooien uit de sloot. Dit zijn schijfhoortjes (soort miniatuur posthoornslakjes) en blaashoortjes (soort miniatuur poelslakjes), slakjes van nog geen centimeter lang. Ze leven vooral aan de wateroppervlakte en komen ook graag boven water langs ruiten en kienhouTTakken. Soms zijn ze er een paar jaar niet, dan zie ik ze weer een paar jaar achter elkaar. Maar nooit het hele jaar door. Iedere keer als ik ze aan bezoek wil laten zien, kan ik ze nergens vinden... De kleine boefjes.

Soms verdwijnen slakkensoorten op raadselachtige wijze uit sommige van mijn aquaria. Volwassen exemplaren kunnen het dan soms jaren volhouden, maar eierpakket of jongen zie ik nooit. De laatste tijd heb ik het idee dat harnasmeervallen er wat mee te maken kunnen hebben. Harnasmeervallen, en ook slakken, zijn geen absolute vegetariërs maar ook kadaverkluivers. Een dood visje is zo weg als de harnasmeervallen hun gang kunnen gaan. Wellicht vergrijpen harnasmeervallen zich ook aan eierpakketten van slakken of hun pasgeboren jonkies? Op die manier willen slakken in een aquarium wel langzaam uitsterven.

Even een kort bovenwaterverhaaltje: naaktslakken lijken de zachtste en weekste dieren die je je kunt indenken. Maar hun rasp tong (*radula*) is van keihard materiaal. Op mijn hobbykamer overwinter ik mijn vorstgevoelige exotische kuisplanten. Kennelijk zijn die in de lente, wanneer er jong, mals en sappig groen aan komt, onweerstaanbaar voor naaktslakken die op onnavolgbare wijze kans zien om binnen te komen via het balkon. Het is een

Aquarium Holgen

vervelend gezicht om grote gaten in je cactussen te zien. Op die cactussen lopen dan ook nog zilveren kruipsporen van de slakken. Ongelooflijk dat de meest weerbarstige en woest gestekelde planten ten prooi kunnen vallen aan een klein zacht beestje.

Mochten de slakken teveel worden in een aquarium dan kan je ze met de hand verwijderen. In de handel zijn ook slakkenvallen te koop. Het kan ook simpeler: Ik voer mijn vegetarisch levende harnasmeervallen bij met gekookte spruitjes of stukken gekookte broccolistronk. De meervallen zijn er gek op en de slakken ook. Het is kinderlijk eenvoudig om een spruitje uit de bak te tillen, de verzamelde slakken er af te schudden in een bakje water en het spruitje weer in de bak te deponeren voor verdere consumptie door de meervallen en andere vissen. De slakken die ik geogst heb gaan naar mijn waterschildpadden. Je kunt (kleinere) aquariumslakken ook tussen duim en wijsvinger vermorzelen om ze daarna weer aan de aquariumvissen te voeren.

Fred Fleminks, Hoofddorp